

τὸ χρώμα τους ἦταν ἴδιο, ὥστόσο ὁ πρῶτος ἀπ' ὄλους ἦταν κίτρινος κι ὁ τελευταῖος σκαρλάτος, τόσο ἀνεπαίσθητες ἦταν οἱ διαβαθμίσεις καὶ τόσο μακριὰ ἡ σειρά.

Ἦταν στὴ ρίζα τοῦ προτελευταίου πύργου ὅπου ὁ ποιητής — ποὺ ἔμοιαζε σὰ νὰ μὴν εἶχε ἀγγιχτῆ ἀπὸ τὰ θαύματα ποὺ ἐντυπωσίασαν τοὺς ἄλλους — ἀπάγγειλε τὴ σύντομη σύνθεση ποὺ βροίσομε σήμερα ἀξεδιάλυτα συνδεδεμένη μὲ τ' ὄνομά του καὶ ἡ ὁποία, καθὼς οἱ πῦθ κομψοὶ ἱστορικοὶ τὸ τοποθετοῦν, τοῦ ἔδωσε ἀθανασία καὶ θάνατο. Τὸ κείμενο ἔχει χαθεῖ. Ὑπάρχουν μερικοὶ ποὺ ὑποστηρίζουν ὅτι ἀπαρτίζονταν ἀπὸ μιὰ σειρά ἄλλοι λένε πὼς δὲν εἶχε παρὰ μόνο μιὰ λέξη. Ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀπιστευτὴ ἀλήθεια, εἶναι ὅτι στὸ ποίημα στεκόταν τὸ τεράστιο παλάτι, ὁλόκληρο καὶ καταλεπτῶς ἱστορημένο, μὲ κάθε ἔξοχη πορσελιάνη καὶ κάθε σχέδιο πάνω στὴν κάθε πορσελιάνη καὶ τίς σκιές καὶ τὸ φῶς ἀπὸ τὰ ἡλιοβασιλέματα καὶ κάθε δύστυχη ἢ εὐτυχισμένη στιγμή ἀπὸ τίς δοξασμένες δυναστείες τῶν θνητῶν, τῶν θεῶν καὶ τῶν δρακόντων ποὺ εἶχαν κατοικήσει σ' αὐτὸ ἀπ' τὸ ἀτέλειωτο παρελθόν. Ὁλοὶ μείναν σιωπηλοί, ἀλλὰ ὁ Αὐτοκράτορας ἀναφώνησε: «Μοῦ ἔκλεψες τὸ παλάτι μου!» Καὶ τὸ σιδερένιο σπαθὶ τοῦ δήμιου κατάκοψε τὸν ποιητῆ.

Ἄλλοι διηγοῦνται τὴν ἱστορία διαφορετικά. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν δυὸ πράγματα ὅμοια στὸν κόσμο· ὁ ποιητής, λένε, χρειάστηκε μόνο νὰ ἐκφωνήσῃ τὸ ποίημα γιὰ νὰ κάνει τὸ παλάτι νὰ χαθεῖ, σὰ νὰ εἶχε ἀφανιστεῖ καὶ διαλυθεῖ σὲ κομμάτια ἐξαιτίας τῆς τελευταίας συλλαβῆς. Τέτοιες παραδόσεις, βέβαια, ἀντιστοιχοῦν σὲ τίποτε περισσότερο παρὰ λογοτεχνικά μυθεύματα. Ὁ ποιητής ἦταν ἕνας δοῦλος τοῦ Αὐτοκράτορα καὶ ἔτσι πέθανε. Ἡ σύνθεσή του βυθίστηκε στὴν ἀφάνεια γιὰτι ἄξιζε λησμοσύνη κι οἱ ἀπόγονοί του ἀκόμη ψάχνουν, καὶ οὔτε θὰ βροῦν, τὴ μιὰ λέξη ποὺ περιέχει τὸ σῆμα.

Ὁ Μπόρχες κι ἐγώ

Εἶναι ὁ ἄλλος, εἶναι ὁ Μπόρχες, στὸν ὁποῖο συμβαίνουν πράγματα. Περιπλανοῦμαι στὸ Μπουένος Ἄιρες καὶ σταματῶ, ἴσως μηχανικὰ τώρα, νὰ κοιτάξω τὸ τόξο μιᾶς εἰσόδου ἢ

μιὰ σιδερένια πόρτα. Νέα τοῦ Μπόρχες μὲ φτάνουν μέσω τοῦ ταχυδρομείου καὶ βλέπω τ' ὄνομά του σὲ μιὰ ἀκαδημαϊκὴ ψήφο ἢ σ' ἓνα βιογραφικὸ λεξικό. Μ' ἀρέσουν οἱ κλεψύδρες, οἱ χάρτες, ἡ τυπογραφία τοῦ δέκατου ὄγδου αἰώνα, ἡ γεύση τοῦ καφέ καὶ ἡ πρόζα τοῦ Στίβενσον. Ὁ ἄλλος μοιράζεται αὐτὲς τὶς προτιμήσεις μαζί μου, ἀλλὰ μ' ἓνα μάταιο τρόπο πὸν τὶς μεταμορφώνει στὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς ἠθοποιῦ. Θὰ ἦταν πάρα πολὺ νὰ πῶ ὅτι οἱ σχέσεις μας εἶναι ἐχθρικές· ζῶ, ἐπιτρέπω στὸν ἑαυτό μου νὰ ζῆ, ὥστε ὁ Μπόρχες νὰ μπορεῖ νὰ φτιάχνει τὴ λογοτεχνία του καὶ αὐτὴ ἡ λογοτεχνία δικαίῳναι τὴν ὑπαρξή μου. Δὲ μὲ πειράζει νὰ ἐξομολογηθῶ πὼς ἔχει καταφέρει νὰ γράφει μερικὲς ἀξιόλογες σελίδες, ἀλλὰ αὐτὲς οἱ σελίδες δὲν μποροῦν νὰ μὲ σὲ σώσουν ἴσως γιατί οἱ ἀρετές τους δὲν ἀνήκουν πιά σὲ κανένα, οὔτε κἀν στὸν ἄλλο, ἀλλὰ μᾶλλον στὴν ἰσπανικὴ γλώσσα ἢ στὴν παράδοση. Ἄλλιῶς, εἶμαι προορισμένος νὰ χαθῶ, ὀριστικά, καὶ μόνο λίγες στιγμὲς μου θὰ εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπιβιώσουν στὸν ἄλλο. Λίγο λίγο τοῦ δίνω τὰ πάντα, ἂν καὶ καλὰ γνωρίζω τὴν ἀρρωστημένη συνήθεια του νὰ μυθεύει καὶ νὰ μεγαλοποιεῖ. Ὁ Σπινόζα πίστευε πὼς ὅλα τὰ πράγματα ἐπιθυμοῦν νὰ διατηροῦν τὴ φύση τους· ὁ βράχος θέλει νὰ εἶναι βράχος γιὰ πάντα καὶ ἡ τίγρη, μιὰ τίγρη. Ἀλλὰ ἐγὼ πρέπει νὰ συνεχίσω νὰ ζῶ μέσα στὸ Μπόρχες ὄχι μέσα μου — ἂν πραγματικὰ εἶμαι κάποιος — ἂν καὶ ἀναγνωρίζω τὸν ἑαυτό μου λιγότερο στὰ δικὰ του βιβλία παρὰ σὲ πολλῶν ἄλλων ἢ στὰ προσεχτικὰ φάλτσα μιᾶς κιθάρας. Χρόνια πρὶν προσπάθησα νὰ ἐλευθερώσω τὸν ἑαυτό μου ἀπὸ αὐτὸν καὶ πέρασα ἀπὸ μεσαίας τάξης μύθους σὲ παιχνίδια μὲ τὸ χρόνο καὶ τὸ ἄπειρο, ὅμως αὐτὰ τὰ παιχνίδια εἶναι τοῦ Μπόρχες τώρα κι ἐγὼ θὰ πρέπει νὰ σκεφτῶ κάτι ἄλλο. Ἔτσι ἡ ζωὴ μου τρέχει καὶ χάνω τὸ κάθετι καὶ κάθετι ἀνήκει στὴν λησμοσύνη ἢ στὸν ἄλλο.

Δὲν ξέρω ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο μας γράφει αὐτὴ τὴ σελίδα.

Jorge Luis Borges